www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Predicting a School Bonding Based on Academic Optimism and Emotional Schemas

Alireza Merati[1], Ezatollah Ghadampour[*,2], Hassan Ali Veiskarami[2]

[1] *Educational Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran*
[2] *Educational Psychology, Lorestan University, Khoramabad, Iran*
[3] *Educational* Psychology, *Lorestan University, Khoramabad, Iran*

**Corresponding author: Ezatolah Ghadampour, Psychology, Lorestan University, Khoramabad, Email: E.GHadampoue@Lu.ac.ir*

Article Info

Keywords: *Optimism, Schema, Thrill, School, student*

Abstract

Introduction: Students' relationship with school is one of the most important aspects of education; Several variables can be involved in this relationship and affect it. In this regard, the present study was conducted with the aim of predicting school-based relationships based on academic optimism and emotional schemas.

Methods: The present study was descriptive and correlational and its statistical population consisted of all high school students in Kangavar city in the academic year 2019-2020. A total of 200 individuals were selected by multi-stage cluster sampling. Measurement tools were Rezaei Sharif et al. (2011), Shearer and Carver's academic optimism and Leahy emotional schema questionnaires. Data were analyzed using SPSS version 23 using Pearson correlation coefficient and regression analysis.

Results: The results showed that there was a positive and significant relationship between optimism and emotional schemas associated with the school of students. Also, 52% of the total variance of the connection with the school of students can be predicted based on optimism and emotional schemas.

Conclusion: Accordingly, predictor variables can be considered as important and key components in the relationship and connection of students with school, and awareness of parents and teachers can lead to deepening and strengthening the connection with students' school.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2022-04-12]

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۵، شماره ۱، ۱۴۰۱
صفحات: ۱۹-۲۷

پیش‌بینی پیوند با مدرسه بر اساس خوش‌بینی تحصیلی و طرحواره‌های هیجانی

علیرضا مرآتی[۱]، عزت‌اله قدم‌پور*[۲]، حسنعلی ویسکرمی[۲]

[۱] گروه روان‌شناسی دانشگاه پیام نور- تهران- ایران
[۲] گروه روانشناسی دانشگاه لرستان- خرم آباد- ایران
[۳] گروه روانشناسی دانشگاه لرستان- خرم آباد- ایران

*نویسنده مسوول: عزت‌اله قدمپور، روانشناسی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد. ایمیل: E.GHadampour@lu.ac.ir

چکیده

مقدمه: رابطه دانش‌آموزان با مدرسه یکی از مهم‌ترین ابعاد تحصیلی است، متغیرهای متعددی می‌توانند در این ارتباط دخیل باشند و آن را تحت تاثیر قرار دهند. در همین راستا پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی پیوند با مدرسه بر اساس خوش‌بینی تحصیلی و طرحواره‌های هیجانی صورت گرفت.

روش‌ها: پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بود و جامعه آماری آن عبارت بودند از کلیه دانش‌آموزان مقطع دوم متوسطه شهر کنگاور در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸. تعداد ۲۰۰ نفر با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه‌های پیوند با مدرسه رضایی شریف و همکاران(۱۳۹۰)، پرسشنامه خوش بینی‌تحصیلی شیرر و کارور و پرسشنامه طرحواره‌های هیجانی لیهی بود. داده‌های بدست آمده با استفاده از spss نسخه ۲۳ با روش ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج حاکی از آن بود که بین خوش‌بینی و طرحواره‌های هیجانی با پیوند با مدرسه دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین ۵۲ درصد از کل واریانس پیوند با مدرسه دانش‌آموزان بر اساس خوش‌بینی و طرحواره‌های هیجانی قابل پیش‌بینی می‌باشد.

نتیجه‌گیری: بر همین مبنا می‌توان متغیرهای پیش‌بین را از مولفه‌های مهم و کلیدی در رابطه و پیوند دانش‌آموزان با مدرسه به شمار آورد و آگاهی والدین و هم‌چنین معلمان از این مهم می‌تواند به تعمیق و تقویت پیوند با مدرسه دانش‌آموزان منجر شود.

واژگان کلیدی: خوش‌بینی، طرحواره، هیجان، مدرسه، دانش‌آموز

[Downloaded from edcbmj.ir on 2022-04-12]

مقدمه

یکی از مهم‌ترین عوامل و عناصر در زندگی هر کودک مدرسه است. این اهمیت بدان جهت است که زمان زیادی را در آن سپری کرده و فرصت‌های مناسبی را برای ارتباط با معلمان، معاونان و هم‌سالان که به رشد سالم آنها کمک می‌کنند به دست می‌آورند[۱]. این ارتباط تحت عناوینی مانند، علاقه به مدرسه، مشغولیت، جو مدرسه، و پیوند با مدرسه ذکر شده که در میان آنها مفهوم اخیر بسیار رساتر و گویاتر از سایر مفاهیم است. پیوند با مدرسه (school bonding)، معنا و مفهوم گسترده‌ای دارد و برای توصیف رابطه دانش‌آموزان با مدرسه به‌کار می‌رود. اولین استنباط‌ها و جمع‌بندی‌ها در این رابطه، باز می‌گردد به نظریه پیوند با مدرسه هیرشی [۲] که تأکید بر کنترل اجتماعی دارد [۳]. دیگر نظریه مهم در این رابطه، الگوی رشد اجتماعی کاتالانو، هاگرتی، استرل و فلمینگ است. پیوند با مدرسه ارتباط تجارب دانش‌آموزان با مدرسه، احساس مراقبت شدن، دریافت احترام از جانب معلمان، دلبستگی به مدرسه، میزان مشارکت و درگیر بودن در مدرسه و تعهد به ارزش‌ها و باورهای آن را شامل می‌شود [۴،۵،۶]. طبق دیدگاه کنترل اجتماعی، زمانی که دانش‌آموزان برای درگیری مثبت در مدرسه تشویق می‌شوند، دلبستگی و پیوند آنها به مدرسه افزایش می‌یابد [۱]. در دیدگاه موداکس و پرینز[۷] با استفاده از رویکرد هیرشی، پیوند با مدرسه به عنوان یک سازه چند عاملی شامل دلبستگی، تعهد، درگیری و باور مطرح شده که شامل چهار مولفه (دلبستگی به مدرسه، دلبستگی به معلمان و کارکنان مدرسه، تعهد به مدرسه، درگیری تحصیلی) می‌باشد. بنابر دیدگاه اکثریت صاحب‌نظران این حوزه، دانش‌آموزی می‌تواند پیوند قوی با مدرسه داشته باشد، که روابط خوبی با همسالان یا معلمان برقرار کند (دلبستگی)، به مدرسه به منزله یک منبع با ارزش برای تحقق اهدافش نگاه کند و در برابر منابع مدرسه برای رسیدن به این اهداف حس تعهد داشته باشد و از مشارکت در تکالیف و فعالیت‌های مرتبط با مدرسه حس لذت و رضایت داشته باشد (مشغولیت)، و معتقد باشد که رفتار معلم و کارکنان با او منصفانه است و قوانین مدرسه را بپذیرد [۸]. بر خلاف نظریه هیرشی، در الگوی رشد کاتالانو و همکارانش، برای حمایت اجتماعی به ترکیب دلبستگی و تعهد تأکید شده که به مراتب ظریف‌تر از مفهوم پیوند است. بر طبق این دیدگاه، دلبستگی به رابطه عاطفی با مدرسه و بعد تعهد به سرمایه‌گذاری در گروه اشاره می‌کند [۹]. در زمینه پیوند با مدرسه و روند رو به رشد آن پژوهش‌های متنوع و متعددی صورت پذیرفته [۱۰]. جمع‌بندی این نتایج نشان می‌دهد که میزان بالای سطح پیوند با مدرسه با رضایت تحصیلی و کنترل تحصیلی [۱۱]، عملکرد تحصیلی [۱۲]، سازگاری هیجانی و اجتماعی بالا [۱۳]، آمادگی تحصیلی و کاهش مشکلات یادگیری [۱۴]، کاهش قلدری، بزهکاری، اعتیاد سیگار کشیدن و مجموع رفتارهای منفی [۱۵]، ارتباط دارد. بر همین اساس نتایج نشان دهنده آن است که عمدتا در سنین نوجوانی و به خصوص در انتقال از دوره ابتدایی به مقطع متوسطه اول و متعاقب آن متوسطه دوم، که بافت همسالان تغییر می‌کند، کاهش می‌یابد. همچنین به علت تعدد و تنوع معلمان در این مقاطع و همچنین تمرکز بر رقابت بین دانش‌آموزان ممکن است سبب صمیمیت کمتر و افت میزان پیوند با مدرسه شود [۱۶،۱۷]. با این وجود پژوهشگران اندکی جهت‌گیری انگیزشی که دانش‌آموزان دنبال می‌کنند را به عنوان تبیینی برای پیوند آنان با مدرسه مورد استفاده قرار داده‌اند [۱۸] در حالی که انگیزش و خوش‌بینی و هیجان‌ها از مهمترین عناصر در حوزه آموزش بوده و پژوهش‌های بسیاری بر این مهم تأکید دارند [۱۹].

خوش‌بینی تحصیلی یک ساختار نوظهور و متشکل از کارآمدی جمعی و اعتماد به والدین و دانش‌آموزان است که برای نخستین‌بار به واسطه هوی، تارتر و وولفولک [۲۰] شناسایی شد. به نوعی می‌توان این سازه را از مهمترین و برجسته‌ترین سازه‌های شخصیتی که شامل شناخت‌های مثبت است به شمار آورد [۲۱]. این سازه می‌تواند تعیین کننده نوع رفتارهای فرد باشد. از طرفی این ساختار یکی از ابعاد جمعی پنهان مدرسه است که برای سنجش میزان فرهنگ مدرسه کاربرد دارد [۲۲]. افراد خوش‌بین علت تجربه‌های منفی را بیرونی و گذرا و خاص می‌دانند و در گذر از این تجربیات بر توانایی خود تأکید دارند [۲۳]. خوش‌بینی می‌تواند سبب دلگرمی و بهبود شک و تردید و نگرانی افراد در یک موقعیت مشکل باشد و باعث شود تا فرد تمام تلاش خود را برای رسیدن به هدفش به کارگیرد [۲۴]. خوش‌بینی را می‌توان پیش‌آمادگی عاطفی و شناختی فرد دانست که مستلزم چگونگی ارزیابی و پیش‌بینی پیامدهای زندگی از سوی شخص است [۲۵]. فراداس و همکاران [۲۶] در پژوهش خود دریافتند که بین خودناتوان سازی و متغیر راهبردهای دفاعی بدبینانه، رابطه مثبت و معنی‌دار و همچنین بین راهبردهای خوش‌بینانه با وابستگی به مدرسه رابطه مثبت وجود دارد. مک‌کان [۲۷] در مطالعات خود به این نتیجه رسید که خودناتوان سازی با متغیرهای انگیزش و خوش‌بینی نسبت به آینده رابطه منفی و معنی‌دار و با رفتارهای خودتخریبی، رابطه مثبت و معنی‌داری دارد.

بررسی‌ها نشان داده‌اند که طرحواره‌های هیجانی نیز در شکل‌گیری و تعمیق پیوند با مدرسه موثر است. این طرحواره‌ها ساختارهای روانی هستند که شخصیت فرد را شکل داده و بر روی تعامل با دیگران، تجربه هیجانی و تفسیر واکنش‌های فرد تأثر می‌گذارند. در طول دوران کودکی این طرحواره‌ها، مثل یادگیری برای تعامل و تنظیم‌هیجانی، از طریق تعاملات با

[Downloaded from edcbmj.ir on 2022-04-12]

مراقبان مهم، رشد می‌کنند. طرحواره‌های هیجانی نخستین بار از سوی لیهی(Leahy)، ارائه شده است، و بر گرفته از مدل فراشناختی هیجانات است [۲۸]. باتمز [۲۹] بر مبنای مفهوم پردازش اطلاعات و با الهام گرفتن از مدل فراشناختی هیجانات، مدل طرحواره‌های هیجانی را مطرح کرد. بر مبنای این مدل افراد در مفهوم پردازی هیجانات با یکدیگر تفاوت دارند؛ به این معنا که آنها طرحواره‌های متفاوتی در مورد هیجاناتشان دارند که این طرحواره‌ها منعکس کننده شیوه‌های تجربه نمودن هیجانات توسط افراد بوده و باوری است که آنها به دنبال برانگیخته شدن هیجانات ناخوشایند در مورد طرح مناسب برای اقدام یا چگونگی عمل کردن در برابر چنین هیجان‌هایی در ذهن می‌باشند [۳۰].
طرحواره‌های هیجانی شامل باورهایی در رابطه با منشأ هیجان‌ها، تفاوت‌ها، طول دوره، جهان شمولی، گناه، عدم کنترل، خطر، درک و فهم، نیاز به منطقی بودن و قانون‌مند بودن هیجان هستند [۳۱]. یکی از مزیت‌های این مدل تلفیقی، تشخیص ارزش توجه و ابراز هیجانی در بافت معنایی است که فرد به هیجانات خود می‌دهد. پر واضح است که همه انسان‌ها خشم، اضطراب، ناراحتی یا دیگر انواع هیجان را تجربه می‌کنند، اما تنها تعداد کمی حالات شدید یا مزمن هیجانی و عاطفی را دارند. این موارد شاهدی هستند بر اینکه خوش‌بینی ممکن است بر ایجاد و بهبود و توسعه این هیجانات اثرگذار باشد [۳۲]. ارزش خاص الگوی طرحواره‌های هیجانی این است که مستقیما مفهوم‌سازی و تدابیر افراد در مورد هیجان‌های ناخوشایند را هدف می‌گیرند [۳۲]. مطالعات نشان داده‌اند که خوش‌بینی و طرحواره‌های هیجانی می‌توانند در بروز و یا عدم بروز بسیاری از ناهنجاری‌ها از جمله استرس، ناسازگاری، اختلال شخصیت، افسردگی و نگرانی موثر باشند [۳۳]. اما نقش این سازه‌ها در دلبستگی به مدرسه و یا مدرسه‌گریزی در پیشینه پژوهشی مشاهده نمی‌شود. در حقیقت آنچه ما به دنبال آن هستیم، پیوند دادن هر چه بیشتر دانش‌آموزان با مدرسه است و اینکه چگونه می‌توان این پیوند را تعمیق بخشید. یادگیری عمیق و سریع و دقیق، نزدیک‌ترین خروجی این پیوند خواهد بود. یقینا شکل سنتی آموزش و تفکرات سنتی مرتبط با آن، بدون در نظر گرفتن مولفه‌ها و متغیرهای روانشناسی در عصر حاضر جواب‌گوی یادگیری‌های نوین نخواهد بود، چرا که مدرسه به عنوان یک سیستم، که سازمان‌ها و مجموعه‌های بسیاری در پیش‌برد اهداف آن موثر هستند، دیگر به تنهایی وظیفه آموزش و پرورش کودکان را به عهده ندارد و همین موضوع باعث شده تا ابعاد و متغیرهای بسیاری در فرایند یاد دهی و یادگیری جلب توجه نموده و اهمیت یابند. بنابراین با توجه به اهمیت این سازه‌ها در مباحث آسیب‌شناسی روانی، مطالعه حاضر با هدف پیش‌بینی دلبستگی به مدرسه بر اساس خوش‌بینی تحصیلی و طرحواره‌های هیجانی در دانش‌آموزان انجام گرفت.

روش‌ها

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بود و جامعه آماری آن کلیه دانش‌آموزان مقطع دوم متوسطه شهر کنگاور در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بودند که با توجه به حجم جامعه از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای و هم‌چنین نمونه‌گیری تصادفی با استفاده از فرمول کوکران و نیز تاکید بر جدول مورگان، که به صورت استاندارد نمونه‌گیری، برای جوامع مختلف تنظیم شده است، تعداد ۲۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند.

$$N = \frac{Nt^2 \times Pq}{Nd^2 + t^2 pq}$$

داده‌ها پس از گردآوری، با استفاده از آمار توصیفی برای خلاصه کردن نتایج و ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون برای پیش‌بینی و محاسبه همبستگی بین متغیرها، با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد:

پرسشنامه پیوند با مدرسه: این پرسشنامه توسط رضایی شریف و همکاران [۳]، برای سنجش پیوند با مدرسه طراحی و اجرا شد که دارای ۴۰ پرسش می‌باشد و دارای شش بعد دلبستگی به معلم (۱،۲،۳،۴،۵،۶،۷،۸،۹)، دلبستگی به مدرسه (۲۲،۲۳،۲۴،۲۵،۲۶،۲۷،۲۸،۲۹،۳۰،۴۰)، دلبستگی به کارکنان (۳۴،۳۵،۳۶،۳۷،۳۸،۳۹)، مشارکت در مدرسه (۱۱،۱۹،۲۰،۲۱،۳۱،۳۲)، باور (۱۰،۱۲،۱۴،۱۷،۱۸،۳۳) و تعهد به مدرسه (۱۳،۱۵،۱۶) است. نمره‌گذاری بر اساس طیف لیکرت و در یک مقیاس پنج درجه‌ای است (هرگز، به ندرت، بعضی اوقات، بیشتر اوقات، همیشه) که به ترتیب از ۱ تا ۵ در نظر گرفته می‌شود. روایی پرسشنامه با تأیید اساتید صاحب‌نظر و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۴ محاسبه و لحاظ گردید.

پرسشنامه خوش‌بینی تحصیلی: این پرسشنامه توسط شیرر و کارور [۳۴] طراحی و اجرا شد و دارای ۱۰ سؤال است که هر کدام از سؤالات بر اساس مقیاس پنج درجه ای لیکرت (از کاملا مخالفم تا کاملا موافقم) درجه بندی شده. در مطالعات انجام شده [۳۵]، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۶۵ برای این مقیاس گزارش شده. اکانر و کاسدی در پژوهش خود [۳۴]، برای این مقیاس ضریب ۰/۸۰ را گزارش کرده‌اند. در ایران نیز مقدار ۰/۶۵ برای این پرسشنامه گزارش شده [۳۶]. در پژوهشی دیگر مقدار آلفای آزمون۰/۷۰ گزارش شده [۲۵]. در پژوهش حاضر نیز این میزان به مقدار ۰/۷۸ محاسبه و لحاظ گردید.

پرسشنامه طرحواره‌های هیجانی لیهی Leahy Emotional Schemas Structure (LESS)**:** این

[Downloaded from edcbmj.ir on 2022-04-12]

پرسشنامه ۳۷ سوال دارد که پاسخ‌های آن در یک طیف لیکرت پنج درجه‌ای (کاملا مخالف=۰ تا کاملا موافق=۴) محاسبه می‌شود و دامنه نمرات آزمودنی از صفر تا ۱۴۸ می‌باشد. این پرسشنامه مشخص می‌کند که احساسات و هیجان‌های فرد در یک‌ماه گذشته چگونه بوده. روایی و پایایی این ابزار در مطالعات زیادی مورد تأیید قرار گرفته. در نسخه ترکی آن ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ و ضریب اعتبار دو نیمه مقیاس برابر۰/۷۷ است.

لیهی مولفه‌های طرحواره‌های هیجانی که شامل نشخوار ذهنی، خودآگاهی هیجانی، گناه، ابراز احساسات، غیرقابل کنترل بودن، تأیید طلبی از دیگران، قایل درک بودن، سرزنش، تلاش برای منطقی بودن، دیدگاه ساده انگارانه نسبت به هیجانات، ارزش‌های والاتر، پذیرش هیجانات و توافق می‌باشند را ذکر نموده. درستی محتوایی این پرسشنامه به شکل زیر می‌باشد:

جدول۱: روایی محتوای پرسشنامه طرحواره‌های هیجانی

مولفه	سؤال‌ها	مولفه	سؤال‌ها
نشخوار ذهنی	۱-۱۷-۲۵-۲۶	تلاش برای منطقی بودن	۱۳-۲۱-۳۵-۳۶
خودآگاهی هیجانی	۲-۴-۱۰	دیدگاه ساده انگارانه نسبت به هیجانات	۱۴-۲۷
گناه	۳-۱۱-۲۲	ارزشهای والاتر	۱۵-۱۸-۳۱
ابراز احساسات	۵-۱۶	پذیرش هیجانات	۲۰-۲۹-۳۷
غیرقابل کنترل بودن	۶-۱۹-۳۳	توافق	۲۳-۲۸-۳۰
تأیید طلبی از دیگران	۷-۱۲	سرزنش	۹-۲۴
قابل درک بودن	۸-۳۲-۳۴		

در این پرسشنامه، پرسش‌های ۱،۴،۸،۱۲،۱۸،۲۰،۲۳،۲۵، ۳۲،۳۴،۳۷ به شکل معکوس نمره‌گذای می‌شوند.

با توجه به نوع پژوهش حاضر و روش همبستگی آن، در ابتدا جهت کسب مجوزهای لازم نامه‌نگاری به‌عمل آمد و پس از طی این مراحل و کسب مجوزها، نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای صورت گرفت و از بین مدارس انتخاب شده تعداد ۲۰۰ نفر به شکل تصادفی به سوالات پرسشنامه‌ها پاسخ دادند.

از آنجا که هر سه پرسشنامه باید توسط یک نفر پر می‌شد دانش‌آموزان در گروه‌های ۲۰ نفره پس از اعلام توضیحات لازم نسبت به تکمیل پاسخ‌ها اقدام کردند و با توجه به تعداد سوالات که ممکن بود برای پاسخ‌دهنده کسل کننده باشد، در بین پاسخ‌ها تایم استراحت با پذیرایی در نظر گرفته شد و هم‌چنین به همه پاسخ‌دهندگان اطمینان داده شد که بهره‌گیری از پاسخ‌ها بدون ذکر نام خواهد بود و تنها برای این پژوهش کاربرد دارد.

یافته ها

جدول ۲. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	فراوانی	میانگین	انحراف معیار
طرحواره هیجانی	۲۰۰	۱۳۵/۴۷	۹/۰۸
نشخوار ذهنی	۲۰۰	۸/۸۳	۳/۳۷
خودآگاهی هیجانی	۲۰۰	۴/۸۳	۲/۶۰
گناه	۲۰۰	۵/۵۶	۳/۰۲
ابراز احساسات	۲۰۰	۴/۹۰	۲/۰۱
غیرقابل کنترل بودن	۲۰۰	۹/۶۶	۲/۴۱
تأیید طلبی از دیگران	۲۰۰	۴/۳۲	۲/۳۷
قابل درک بودن	۲۰۰	۴/۶۰	۲/۲۰
سرزنش	۲۰۰	۶/۴۶	۳/۳۳
تلاش برای منطقی بودن	۲۰۰	۷/۴۰	۲/۱۱
دیدگاه ساده انگارانه نسبت به هیجانات	۲۰۰	۵/۲۰	۳/۱۷
ارزش‌های والاتر	۲۰۰	۷/۳۰	۲/۰۴
پذیرش هیجانات	۲۰۰	۷/۱۳	۲/۱۵
توافق	۲۰۰	۷	۳/۰۱
خوش‌بینی تحصیلی	۲۰۰	۳۷/۴۰	۵/۶۱
پیوند با مدرسه	۲۰۰	۱۱۸/۲۰	۱۷/۶۰

[Downloaded from edcbmj.ir on 2022-04-12]

جدول ۳. ضرایب همبستگی پیرسون بین طرحواره‌های هیجانی و خوش‌بینی تحصیلی با پیوند با مدرسه

متغیرها	۱. طرحواره هیجانی	۲. نشخوار ذهنی	۳. خودآگاهی هیجانی	۴. گناه	۵. ابراز احساسات	۶. غیرقابل کنترل بودن	۷. تأیید طلبی از دیگران	۸. قابل درک بودن	۹. سرزنش	۱۰. تلاش برای منطقی بودن	۱۱. دیدگاه ساده انگارانه نسبت به هیجانات	۱۲. ارزشهای والاتر	۱۳. پذیرش هیجانات	۱۴. توافق	۱۵. خوش بینی تحصیلی	۱۶. پیوند با مدرسه
۱	۱	۰/۱۱	۰/۷۸**	۰/۱۹	۰/۸۶**	۰/۱۸	۰/۳۰**	۰/۲۵**	۰/۱۸	۰/۴۳**	۰/۱۹	۰/۶۷**	۰/۵۱**	۰/۷۳**	۰/۸۹**	۰/۶۱**
۲		۱	۰/۴۳**	۰/۱۵	۰/۲۱**	۰/۲۱	۰/۲۵**	۰/۳۶**	۰/۱۳	۰/۳۴**	۰/۲۱	۰/۷۱**	۰/۵۹**	۰/۵۶**	−۰/۵۲	−۰/۴۵
۳			۱	۰/۲۰	۰/۳۰**	۰/۲۲	۰/۲۷**	۰/۲۸**	۰/۱۹	۰/۲۹**	۰/۲۴	۰/۶۹**	۰/۴۸**	۰/۶۴**	۰/۱۷**	۰/۳۱**
۴				۱	۰/۲۵**	۰/۱۵	۰/۳۳**	۰/۲۰**	۰/۱۸	۰/۴۷**	۰/۱۸	۰/۵۷**	۰/۶۰**	۰/۷۰**	۰/۷۶**	−۰/۴۴
۵					۱	۰/۱۲	۰/۳۵**	۰/۴۱**	۰/۱۴	۰/۳۶**	۰/۱۲	۰/۷۳**	۰/۵۱**	۰/۴۹**	۰/۸۱**	۰/۳۰**
۶						۱	۰/۶۵**	۰/۷۷**	۰/۱۳	۰/۴۱**	۰/۱۷	۰/۷۰**	۰/۴۱**	۰/۷۸**	۰/۲۳**	−۰/۵۸
۷							۱	۰/۴۴**	۰/۱۴	۰/۵۵**	۰/۳۶**	۰/۵۶**	۰/۴۳**	۰/۷۳**	۰/۶۶**	۰/۴۹**
۸								۱	۰/۱۰	۰/۵۹**	۰/۱۸	۰/۵۹**	۰/۵۶**	۰/۵۸**	۰/۷۴**	۰/۵۲**
۹									۱	۰/۴۶**	۰/۱۳	۰/۶۴**	۰/۶۲**	۰/۶۵**	۰/۳۹**	−۰/۲۸
۱۰										۱	۰/۱۹	۰/۶۲**	۰/۵۷**	۰/۵۷**	۰/۵۶**	۰/۳۹**
۱۱											۱	۰/۶۹**	۰/۶۰**	۰/۵۹**	۰/۵۴**	−۰/۳۴
۱۲												۱	۰/۴۶**	۰/۵۸**	۰/۶۹**	۰/۵۸**
۱۳													۱	۰/۶۵**	۰/۶۲**	۰/۴۷**
۱۴														۱	۰/۰۰**	۰/۴۱**
۱۵															۱	۰/۶۸**
۱۶																

جدول ۴. تحلیل رگرسیون در جهت پیش‌بینی پیوند با مدرسه بر اساس متغیرهای پژوهش

مدل	R	R2	R تعدیل شده	F	sig
۱	۰/۶۸	۰/۵۲	۰/۴۴	۱۳/۴۵	۰/۰۱

ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش‌بین

متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	B	STE	β	T	sig
پیوند با مدرسه	نشخوار ذهنی	۰/۱۲	۰/۰۹	۰/۰۸	۱/۰۲	۰/۰۹
	خودآگاهی هیجانی	۰/۵۳	۰/۱۲	۰/۳۶	۶/۶۸	۰/۰۱
	گناه	۰/۱۳	۰/۰۸	۰/۰۹	۲/۰۱	۰/۰۷
	ابراز احساسات	۰/۲۳	۰/۰۹	۰/۳۷	۷/۱۰	۰/۰۱
	غیرقابل کنترل بودن	۰/۱۵	۰/۱۱	۰/۱۱	۱/۹۰	۰/۰۹
	تأیید طلبی از دیگران	۰/۵۴	۰/۱۳	۰/۲۶	۷/۷۳	۰/۰۱
	قابل درک بودن	۰/۵۱	۰/۱۰	۰/۳۳	۶/۸۸	۰/۰۱
	سرزنش	۰/۱۱	۰/۱۱	۰/۰۷	۳/۶۱	۰/۰۸
	تلاش برای منطقی بودن	۰/۵۶	۰/۰۹	۰/۳۸	۳/۴۵	۰/۰۱
	دیدگاه ساده انگارانه نسبت به هیجانات	۰/۱۶	۰/۱۳	۰/۰۹	۱/۶۸	۰/۰۱۲
	ارزش‌های والاتر	۰/۶۲	۰/۰۷	۰/۲۳	۴/۲۶	۰/۰۱
	پذیرش هیجانات	۰/۴۶	۰/۰۸	۰/۲۵	۳/۴۲	۰/۰۲
	توافق	۰/۴۹	۰/۱۱	۰/۲۹	۳/۹۲	۰/۰۱
	خوش‌بینی تحصیلی	۰/۵۴	۰/۱۳	۰/۳۴	۳/۸۸	۰/۰۱

[Downloaded from edcbmj.ir on 2022-04-12]

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، تقریبا ۵۲ درصد از واریانس پیوند با مدرسه دانش‌آموزان بر اساس متغیرهای پیش‌بین قابل پیش‌بینی است. نسبت F نیز بیانگر آن است که میزان رگرسیون متغیر پیوند با مدرسه بر مبنای متغیرهای پیش‌بینی کننده آن معنی‌دار است. مولفه خودآگاهی هیجانی با بتای ۰/۳۶ (t= ۶/۶۸ ، P < ۰/۱۵)، مولفه ابراز احساسات با بتای ۰/۳۷ (t= ۷/۱۰ ، P < ۰/۰۱)، مولفه تأیید طلبی از دیگران با بتای ۰/۲۶ (t= ۷/۷۳ ، P < ۰/۰۱)، قابل درک بودن با بتای ۰/۳۳ (t= ۶/۸۸ ، P < ۰/۰۱)، تلاش برای منطقی بودن با بتای ۰/۳۸ (t= ۳/۴۵ ، P < ۰/۰۱)، مولفه ارزش‌های والاتر با بتای ۰/۲۳ (t= ۴/۲۶ ، P < ۰/۲۳)، مولفه پذیرش هیجانات با بتای ۰/۲۵ (t= ۳/۴۲ ، P < ۰/۰۲)، مولفه توافق با بتای ۰/۲۹ (t= ۳/۹۲ ، P < ۰/۰۱) و متغیر خوش‌بینی تحصیلی با بتای ۰/۳۴ (t= ۳/۸۸ ، P < ۰/۰۱)، به طور مثبت و معنا داری قدرت پیش‌بینی پیوند با مدرسه دانش‌آموزان را دارند. هم‌چنین میزان بتاهای بدست آمده نشان از آن دارد که تلاش برای منطقی بودن و ابراز احساسات قدرت پیش‌بینی کنندگی بالاتری دارند.

بحث

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی پیوند با مدرسه بر اساس خوش‌بینی تحصیلی و طرحواره‌های هیجانی انجام گرفت. نتایج نشان داد که ارتباط مثبت و معنی دار بین طرحواره‌های هیجانی و پیوند با مدرسه بود، این یافته با یافته‌های بسیاری همسو می‌باشد [۳،۲۵،۲۲،۳۶،۳۹،۴۰]. همان‌طور که در مولفه‌های طرحواره‌های هیجانی مشاهده می‌شود تقریبا ۵۲ درصد از واریانس (جدول شماره ۴) پیوند با مدرسه دانش‌آموزان بر اساس متغیرهای پیش‌بین قابل پیش‌بینی است و نسبت‌ها بیانگر آن است که میزان رگرسیون متغیر پیوند با مدرسه بر مبنای متغیرهای پیش‌بینی کننده آن معنی دار است. مولفه خودآگاهی هیجانی، مولفه ابراز احساسات، مولفه تأیید طلبی از دیگران، قابل درک بودن، تلاش برای منطقی بودن، مولفه ارزش‌های والاتر، مولفه پذیرش هیجانات، مولفه توافق و متغیر خوش‌بینی تحصیلی، به طور مثبت و معنا داری قدرت پیش‌بینی پیوند با مدرسه دانش‌آموزان را دارند. هم‌چنین میزان بتاهای بدست آمده (جدول شماره ۴)، نشان از آن دارد که تلاش برای منطقی بودن و ابراز احساسات قدرت پیش‌بینی کنندگی بالاتری دارند. هم‌چنین در مولفه‌های گناه، دیدگاه ساده انگارانه به هیجانات، غیر قابل کنترل بودن، نشخوار ذهنی، سرزنش، ارتباط معنی‌داری مشاهده نشد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که هیجان بالا و بروز آن، به صورت خودکار فعالیت‌ها و رفتارهای انسانی را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. و بر همین اساس است که در بسیاری پژوهش‌ها با تمرکز بر هوش هیجانی به بررسی حالات و احساسات انسانی در شرایط متنوع پرداخته‌اند. همچنین بر اساس الگوهای رشدی، در این سنین پدیده‌های غالب روانشناسانه عبارتند از قدرت طلبی، رقابت جویی و حالات هیجانی و احساسی آمیخته با رفتارهای جنسی و تایید طلبی از دیگران و بسیاری متغیرهای دیگر که از این خانواده به‌شمار می‌آیند.

یافته‌ها نشان داد که بین طرحواره‌های هیجانی و برخی مولفه‌های آن با پیوند با مدرسه رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد و خودآگاهی، ابراز احساسات، تأیید طلبی دیگران، قابل درک بودن، منطقی بودن، ارزش‌های والا، توافق و پذیرش هیجانات، پیش‌بینی کننده پیوند با مدرسه بودند (جدول شماره ۴). این یافته با یافته‌های بسیاری مبنی بر ارتباط مثبت طرحواره‌ها با علاقه و دلبستگی به تحصیل و مدرسه همسو می‌باشد [۲۰،۲۲،۳۷،۲۵]. طرحواره‌های هیجانی ساختارهای روانی هستند که به شخصیت فرد شکل می‌دهند و بر روی تعامل با دیگران، تجربه هیجانی و تفسیرهای ما تأثیر می‌گذارند. مدل طرحواره‌های هیجانی بر اساس این اصل بنیادین پایه‌گذاری شده است که هیجان‌هایی مثل ترس، ناراحتی، اضطراب و تنهایی، تجاربی جهان‌شمول محسوب می‌شوند، اما تفاوت‌های فردی زیادی در زمینه‌ی مفهوم‌سازی هیجان‌ها و راهبردهای کنار آمدن با آن‌ها وجود دارد. در واقع طرحواره‌های هیجانی بر اینکه افراد چگونه تجربه هیجانی‌شان را مفهوم‌سازی می‌کنند، انتظارات آن‌ها چیست، آن‌ها چگونه هیجان‌های خودشان را قضاوت می‌کنند و راهبردهای رفتاری و بین فردی که در پاسخ به تجربه هیجانی به‌کار می‌گیرند، تمرکز می‌کند. این مدل یک مدل فراشناختی یا یک مدل فراتجربی از هیجان است که به موجب آن هیجان‌ها یک موضوع شناختی اجتماعی هستند [۳۸]. از سوی دیگر پیوند با مدرسه به مجموعه ارتباطاتی اشاره می‌کند که فرد با محیط مدرسه و سایر ابعاد زندگی تحصیلی خود دارد [۳]. در حقیقت هیجان‌ها و احساسات دانش‌آموز به مدرسه می‌تواند دلبستگی او را عمق بخشیده و سبب علاقه و همکاری او با این سیستم آموزشی شود. در چنین حالتی طبیعتا حس لذت، امنیت و رضایت در افراد شکل می‌گیرد و می‌تواند منجر به موفقیت‌های بیشتری شوند.

هم‌چنین نتایج و یافته‌های پژوهش نشان داد که بین خوش‌بینی تحصیلی و پیوند با مدرسه ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد و این متغیر پیش‌بینی کننده خوبی برای پیوند با مدرسه دانش آموزان می‌باشد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های زیادی [۲۲،۳۷،۱۹]، همسو می‌باشد. خوش‌بینی تحصیلی، مجموعه‌ای از باورهای مربوط به ظرفیت‌ها و نقاط قوت مدرسه برای رسیدن به پیشرفت تحصیلی است. این باورها مبتنی بر تأکید تحصیلی، کارآمدی و اعتماد است. مجموعه آنها منجر به فضای مثبت

[Downloaded from edcbmj.ir on 2022-04-12]

برای مدرسه خواهد شد. از خوش‌بینی تحصیلی تحت عنوان نیروی قوی برای تبیین عملکرد دانش‌آموزان یاد شده است [۲۲]. لیجبرگ، در پژوهش خود به یافته مهمی رسید که نشان می‌داد دانش‌آموز با کنترل بر محیط خود می‌تواند به موفقیت‌های بزرگی برسد [۳۹]. زمانی که دانش‌آموزی در این کنترل ناتوان باشد و از آن ناامید شود ممکن است ترک تحصیل کند یا تلاشش برای موفقیت را از دست بدهد [۴۰، ۴۱]. هر چند خوش‌بینی تحصیلی مفهوم نسبتا جدیدی در حیطه آموزش است، اما ویژگی‌های دیگر آن مثل تأکید تحصیلی، کارآمدی جمعی و اعتماد کادر آموزشی، ارتباط تنگاتنگی با پیوند با مدرسه دارند.

از جمله محدودیت‌های این پژوهش محدودیت زمانی برای اجرای پژوهش و هم‌چنین دسترسی به حجم نمونه مورد نظر بود. بر همین اساس پیشنهاد می‌گردد تا پیوند با مدرسه در سایر سطوح تحصیلی مورد پژوهش قرار گیرد، هم‌چنین ارتباط آن با سایر متغیرهای روان‌شناختی و اجتماعی مورد ارزیابی و سنجش واقع شود.

نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد که تسلط بر مولفه‌های طرحواره‌های هیجانی می‌تواند دلبستگی به مدرسه را بیشتر و مستحکم‌تر کنند چرا که کنترل این هیجان‌ها موفقیت تحصیلی، خوش‌بینی تحصیلی و سایر متغیرها را منجر خواهد شد، در این میان تلاش برای منطقی بودن و ابراز احساسات قدرت از میزان پیش‌بینی کنندگی بالاتری برخوردار بودند که نشان از ویژگی‌ها و متغیرهای غالب شخصیتی در این سنین دارد. هم‌چنین در سنین نوجوانی ممکن است تحت تاثیر همین مولفه‌ها به خصوص در انتقال از دوره ابتدایی به مقطع متوسطه اول و متعاقب آن متوسطه دوم، که بافت همسالان تغییر می‌کند، میزان دلبستگی به مدرسه کاهش یابد و به علت تعدد و تنوع معلمان در این مقاطع و همچنین تمرکز بر رقابت بین دانش‌آموزان ممکن است سبب صمیمیت کمتر و افت میزان پیوند با مدرسه شود.

ملاحظات اخلاقی

در این پژوهش رضایت آگاهانه مشارکت کنندگان، اخلاق در استفاده از پرسشنامه و رعایت حقوق انسانی مشارکت کنندگان در تمام اصول تحقیق مورد احترام است و به آزمون شوندگان اطمینان داده شد که کلیه اطلاعات آنها بدون ذکر نام استفاده خواهد شد. همچنین کد اخلاق طرح IR.Lums.Rec.1399.387 می‌باشد.

تضاد منافع

بین نویسندگان در انجام این پژوهش هیچ‌گونه تعارضی در منافع وجود ندارد.

سپاسگزاری

برخود لازم می‌دانیم تا از همه کسانی که در انجام این پژوهش ما را یاری رساندند، تشکر و قدردانی کنیم.

منابع

1. Shuling G. Relations among future orientation, school bonding, and school bullying in adolescents in rural China. Unpublished doctoral thesis. University of Hong Kong; 2015.
2. Hirschi T. Causes of delinquency. University of California Press: Berkeley; 1969.
3. Rezaei Sharif A, Hejazi E, Ghazi Tabatabai M, Ejei J. Build and prepare a School Translation Questionnaire (SBQ) for students. Journal of School Psychology 2014; 3(1):67-55.
4. Battistich V. Schaps E. Wilson N. Effects of an elementary school intervention on students' "connectedness" to school and social adjustment during middle school. Journal of Primary Prevention 2004; 24:243-262.
5. Catalano R F. Hawkins D. The social development model: A theory of antisocial behavior. In D. Hawkins (Ed.), Delinquency and crime: Current theories . Cambridge University Press; 1996.
6. Maddox SJ. Prinz RJ. (2003). School bonding in children and adolescents: Conceptualization, assessment, and associated variables. Clinical Child and Family Psychology Review 2003; 6:31-49.
7. Van Petegem S. Soenens B. Vansteenkiste M. Beyers W. (2015). Rebels with a cause? Adolescent defiance from the perspective of reactance theory and selfdetermination theory. Child Development 2015; 86:903-918.
8. Hirao K. (2011). Validation of a new conceptual model of school connectedness and its assessment measure. A Dissertation of the Degree of Doctor of Philosophy in Social Work, University of Connecticut; 2011.
9. Hashemi T. Vahedi Sh. Mohebbi Mina. Structural relationship between school and parents with academic satisfaction and academic control: The mediating role of academic self-efficacy. Quarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning 2011; 3(5):19-1
10. Mohebbi M. Mirnasb MM. Fathi Azar I. Hashemi. T. A comparative study of bullying behavior, school affiliation, and social competence in bullying students and bullying advocates. Journal of Research in School and Virtual Assessment 2019;5(20):71-82.
11. Bryan J. Moore-Thomas C. Gaenzle S. Kim J. Lin CH. Na G. The effects of school bonding on high school seniors' academic achievement. Journal of Counseling and Development 2012; 90:467-480.
12. Debicki BJ. Kellermanns FW. Barnett T. Pearson AW. Pearson RA. Beyond the Big Five: The mediating role of goal orientation in the relationship between core self-evaluations and academic performance. The International Journal of Management Education 2016; 14:273-285

[Downloaded from edcbmj.ir on 2022-04-12]

.
13. Murray C. Greenberg MT. Children's relationship with teachers and bonds with school an investigation of patterns and correlates in middle childhood. Journal of School Psychology 2000; 38(5):423-445.
14. Commodari E. Preschool teacher attachment, school readiness and risk of learning difficulties. Early Childhood Research Quarterly 2013; 28:123-133.
15. Gao SL. Chan KL. Future orientation and school bullying among adolescents in rural China: The mediating role of school bonding. January-March 2015;1-9.
16. Eccles JS. Midgley C. Stage-environment fit: Developmentally appropriate classrooms for early adolescents. In R. Ames & C. Ames (Eds.), Research on motivation in education 1989; 3:139-181.
17. Eccles JS. (2004). Schools, academic motivation, and the stage-environment fit. In R. M. Lerner & L. Steinberg (Eds.), Handbook of adolescent psychology New York Wiley 2004; 2:125-153
18. Diseth A. Samdal O. (2015). Classroom achievement goal structure, school engagement, and substance use among 10th grade students in Norway. International Journal of School & Educational Psychology 2015; 3:267-277.
19. Vahedi Sh. Ismailpour Kh. Zamanzadeh V. Ataeizadeh A. (2012). Profile motivation of nursing students and its relationship with academic achievement: Individual-centered approach. Horizon Nursing Quarterly 2012; (1)1:46-36
20. Hoy W. Miskel C. educational administration theory,research and practice: McGRAW-HILL; 2013.
21. Carver CS. Scheier MF. Segerstrom SC. (2010). Optimism clinical psychology. The self-worth theory of achievement motivation: Findings and implications. Elementary School Jonrnal 2010; 85(1):5-20.
22. Hoy W. Tarter C. Hoy A. (2006). Academic optimism of schools: A force for student achievement. American Educational Research Journal 2006;43(3):425-446.
23. Seligman ME. (1998). Positive social science. APA Monitor 1998; 29(1):2-5.
24.Bailis DS. Chipperfield JG. (2012). Hope and optimism. In: Ramachandran VS. Encyclopedia of Human Behaviour. 2nd ed. UK: Elsevier 2012; 69(18):172-188.
25. Ghadmapour E. Yousefvand M. Rajabi H. (1397). The role of academic optimism, metacognitive beliefs, cognitive emotion regulation in predicting academic disability. Educational Psychology Quarterly 2019; 30:240-207
26. Ferradas MM. Freire C. Nunez JC. Pineiro l. Rosario P. Motivational profiles in university students. Its relationship with self-handicapping, academic optimism and defensive pessimism strategies. Learning and Individual Differences, In Press, Corrected Proof, Available online; 2016.
27. McGoeigan F. Hoei H. Classrooms: Goals structures and student motivation. Journal of Educational Psychology 2016; 79(14): 406-414.
28. Mohebbi M. Mirnasab M. Wiener J. Parental and school bonding in Iranian adolescent perpetrators and victims of bullying. School Psychology International 2016; 37(6): 583-605.
29. Batmaz S. Ulusoy Kaymak S. Kocbiyik S. Turkcapar MH. Metacognitions and emotional schemas: a new cognitive perspective for the distinction between unipolar and bipolar depression. Compr Psychiatry 2014; 55(7):1546-55.
30. Leahy RL. Emotional schemas and resistance to change in anxiety disorders. Cogn Behav Pract 2007; 14(1):36- 45.
31. Leahy RL. Emotion regulation in cbt: An emotional schema therapy approach. 2012.
32. Leahy RL. Emotional schemas and resistance to change in anxiety disorders. New York: Routledge 2010:135-160
33. Mashhadi A. Midoraghi F. Hasani J. The role of cognitive emotion regulation strategies in internalizing disorders of children .J Clin Psychol 2011; 3(3):29-39.
34. Scheier. MF. Corver CS. Optimism pessimism, and psychological wellbeing. In E. C. Change (Ed.), optimism and pessimism: Implications for theory research and practice. Washington DC: American Psychological Association 2011: 25(4):189-216.
35. Kivimaki W. Rousele T. Zheng J. Roche U. Forgesh, E. Academic procrastination and the role of hope as a coping strategy. Journal of Personality and Individual Differences 2005; 42(7):1301- 1310.
36. MohammadBagher K. HamidReza O. Mehdi Kh. Standardization, Riliability, and Validity of Optimism Scale in Esfahan and a Survey of Relationship between Optimism, Self-Mastery, and Depression. Psychological Studies, Faculty of Education and Psychology, Al-Zahrا University 2006; 2(1):51-68.
37. Sheikh al-Islami A. Karimianpour Gh. Mohammadi, Y. Predicting students' connection to school based on academic support and academic self-concept. Quarterly Journal of Educational Psychology Studies 2019; 30:187-206
38. Thomas C. Nathan M. Religion. Addressing Emotions in the Time of Recognition: Complementary Techniques for Artists; 2015.
39. Liljeberg JF. Eklund JM. Fritz MV. Klinteberg B. Poor school bonding and delinquency over time: Bidirectional effects and sex differences. Journal of Adolescence 2011;34:1-9.
40. Catalano RF. Haggerty KP. Oesterle S. Fleming CB. Hawkins JD. The importance of bonding to school for healthy development: Findings from the Social Development Research Group. Journal of School Health 2004;74(7):252-261.
41. Gaete J. Araya R. Montgomery A. The association between school bonding and smoking amongst adolescents in children schools. European Psychiatry 2010; 25:187-187.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2022-04-12]